

WZÓR

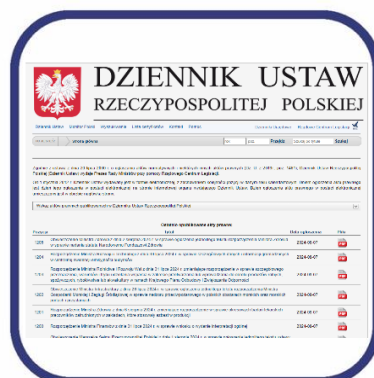
Wyjaśnienia co do zakresu uprawnień i obowiązków oraz sposobu i warunków przesłuchania dla świadka nieporadnego ze względu na wiek lub stan zdrowia

Minister Sprawiedliwości wydał rozporządzenie i załącznik do rozporządzenia. Załącznik nazywa się **Pouczenie o uprawnieniach i obowiązkach świadka.**

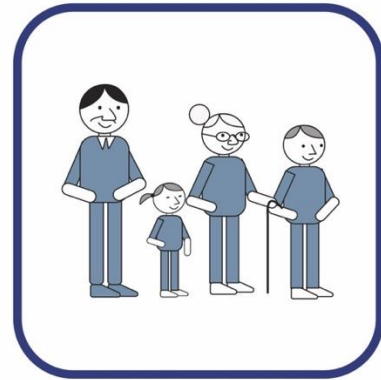
To jest tekst łatwy do czytania i zrozumienia **Pouczenia o uprawnieniach i obowiązkach świadka.**

To opracowanie pomoże Ci zrozumieć jakie prawa i obowiązki ma świadek w postępowaniu karnym.

Rozporządzenie znajdziesz w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej. Poproś o pomoc osobę wspierającą.

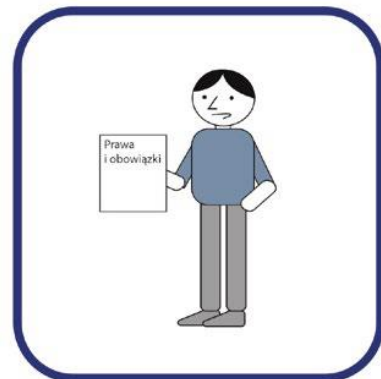
Świadek to osoba, która widziała przestępstwo lub coś o nim wie. Świadkiem może być każdy człowiek. Kobieta, mężczyzna, dziecko.

Postępowanie karne to praca Policji, prokuratury, innych uprawnionych służb na przykład Straży Granicznej. To także praca sądu. Wszyscy oni sprawdzają czy ktoś popełnił przestępstwo. **Przestępstwo** to na przykład kradzież, oszustwo, pobicie.

Świadek w postępowaniu karnym ma prawa i obowiązki.

1. Wezwania i sposób przesłuchania

Policja, prokurator, sąd lub inne organy zajmujące się sprawami karnymi mogą wezwać świadka, żeby złożył **zeznania**. To znaczy powiedział co wie na temat przestępstwa. To jest właśnie **przesłuchanie**.

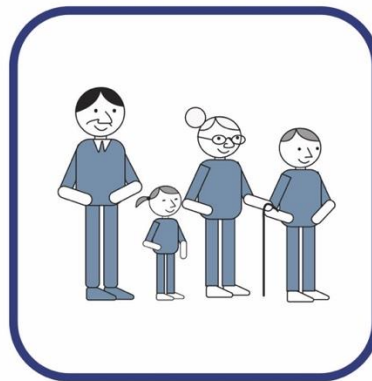

Świadek może zostać przesłuchany:

- w postępowaniu przygotowawczym, to śledztwo lub dochodzenie
- przed sądem.

Podczas przesłuchania świadek mówi to co wie o przestępstwie.

Musi też odpowiedzieć na pytania dotyczące przestępstwa.

Świadek ma obowiązek przyjść na przesłuchanie jeśli dostał wezwanie.

Przeczytaj dokładnie wezwanie.

Jest tam napisane gdzie masz się stawić.

Jest też **dzień i godzina** przesłuchania.

2. Usprawiedliwienie nieobecności

Jeśli jesteś chory i nie możesz przyjść na wezwanie musisz przesłać zaświadczenie lekarskie.

Ważne! Takie zaświadczenie może napisać tylko **lekarz sądowy**.

Możesz też usprawiedliwić nieobecność w innych sytuacjach. Na przykład gdy zdarzy się wypadek i nie możesz przyjść.

Jeśli bez ważnego powodu nie przyjdiesz na wezwanie, na przykład do sądu na rozprawę dostaniesz karę. Na przykład:

- będziesz musiał zapłacić karę pieniężną
- Policja przyjedzie po Ciebie i zawiezie Cię do sądu
- trafisz do aresztu. **Areszt** to więzienie.

Możesz być w areszcie najwięcej 30 dni.

3. Zwrot kosztów

Świadek może złożyć wniosek o zwrot kosztów.

Koszty to pieniądze które musiałeś wydać na udział w postępowaniu. Na przykład pieniądze za dojazdy do sądu na przesłuchania i rozprawy.

Wniosek musisz złożyć w ciągu 3 dni od czynności, na którą przyjechałeś. Na przykład 3 dni od przesłuchania.

Możesz napisać wniosek lub powiedzieć o tym osobie, która Cię przesłuchuje.

Ta osoba, na przykład sędzia wpisze Twoją prośbę do protokołu.

4. Sposób przesłuchania

Zwykle przesłuchanie odbywa się na Policji, w prokuraturze, w sądzie lub w siedzibie innego organu zajmującego się sprawami karnymi.

Na przykład w siedzibie Straży Granicznej. Są wyjątki.

Masz prawo do przesłuchania w miejscu zamieszkania lub pobytu. Na przykład w szpitalu.

Policja, prokurator lub sędzia przyjadą do Ciebie jeśli nie możesz przyjechać na przesłuchanie.

Na przykład kiedy:

- jesteś chory w szpitalu

- poruszasz się na wózku i nie masz jak przyjechać na przesłuchanie.

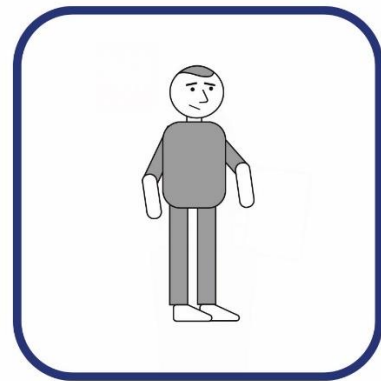
Masz prawo prosić, żeby przesłuchać Cię przez Internet.
Jest to wideokonferencja.

Gdy sprawa jest **w sądzie** a Ty nie chcesz zeznawać przy oskarżonym, możesz:

- wziąć udział w przesłuchaniu przez Internet
- zeznawać gdy oskarżonego nie ma na sali rozpraw.

Oskarżony to osoba, która mogła popełnić przestępstwo. Tak uważa prokurator. Sąd ustala czy są na to dowody.

5. Przesłuchanie przez konsula

Jeśli w czasie postępowania jesteś za granicą Polski, również możesz wziąć udział w przesłuchaniu.

W takiej sytuacji przesłucha Cię konsul.

Konsul to urzędnik. Jest przedstawicielem Polski w innym kraju.

Ważne!

Konsul może Cię przesłuchać tylko wtedy, kiedy się na to zgodzisz.
Możesz odmówić udziału w przesłuchaniu.

Jeśli nie rozumiesz swoich praw i obowiązków, poproś prowadzącego postępowanie żeby Ci wszystko wyjaśnił.
Musisz podpisać oświadczenie że zostałeś pouczony. To znaczy że wszystko zrozumiałeś.

6. Przesłuchanie z udziałem biegłego i badania

Czasami w czasie przesłuchania świadka, w pomieszczeniu będzie biegły sądowy.

Biegły sądowy to specjalista.

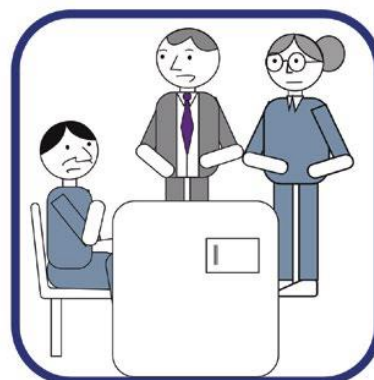
Na przykład psycholog lub lekarz.

Biegły sądowy będzie obserwował jak się zachowujesz. Jak reagujesz na pytania prokuratora lub sędziego.

Prokurator lub sąd zaprosi biegłego sądowego jeśli stwierdzi, że możesz:

- być osobą z niepełnosprawnością intelektualną
- mieć problemy ze zdrowiem psychicznym.
Na przykład chorujesz na depresję i schizofrenię
- mieć problemy ze zrozumieniem tego co się wydarzyło.

Nie musisz zeznawać jeśli na przykład oskarżony jest Twoim mężem, rodzicem lub dzieckiem.

Czyli oskarżony jest **osobą najbliższą**.
Wtedy możesz odmówić składania zeznań.
Wtedy nie weźmiesz udziału w przesłuchaniu z biegłym sądowym.

Może zbadać Cię lekarz lub psycholog.
Zrobi to jeśli zgodzisz się na badanie.

Prokurator lub sąd ustala kto jest sprawcą przestępstwa. Czasami chce sprawdzić czy świadek mógł popełnić przestępstwo. Dlatego może bez Twojej zgody:

- sprawdzić Twoje odciski palców
- wziąć do badania Twoje włosy lub ślinę
- wziąć ubranie z Twoim zapachem skóry
- poprosić Cię żebyś coś napisał.

Prokurator lub sąd może też zrobić Ci zdjęcie lub nagrać Twój głos.
Jeśli zgodzisz się biegły zbada Cię urządzeniem o nazwie wykrywacz kłamstw.
Dzięki wykrywaczowi kłamstw sprawdzi czy mówisz prawdę.

7. Pouczenia

Przed przesłuchaniem policjant, prokurator lub sędzia powie Ci o **odpowiedzialności karnej**.

To znaczy że w czasie składania zeznań musisz powiedzieć prawdę.

Jeśli skłamiesz lub nie powiesz co wiesz o przestępstwie, możesz zostać ukarany.

W czasie przesłuchania w postępowaniu przygotowawczym dostaniesz do podpisu oświadczenie.

W oświadczeniu jest informacja, że policjant lub prokurator powiedział Ci o odpowiedzialności karnej.

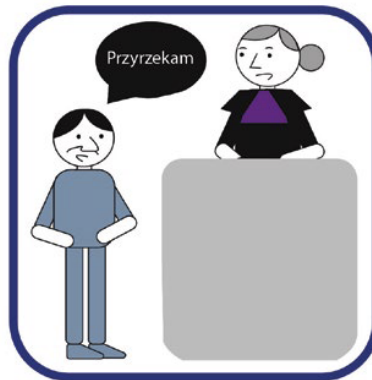
Jeśli podpiszesz oświadczenie, to potwierdzisz, że policjant lub prokurator powiedział Ci o odpowiedzialności karnej.

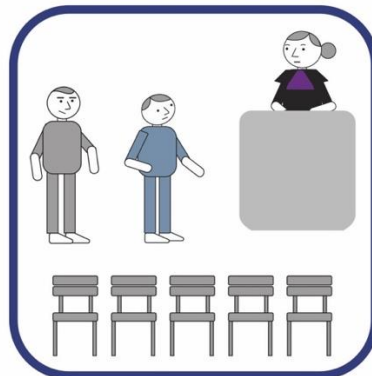
W sądzie musisz powiedzieć przyrzeczenie, że będziesz zeznawać prawdę.

Osoby niemówiące lub głuche muszą podpisać przyrzeczenie.

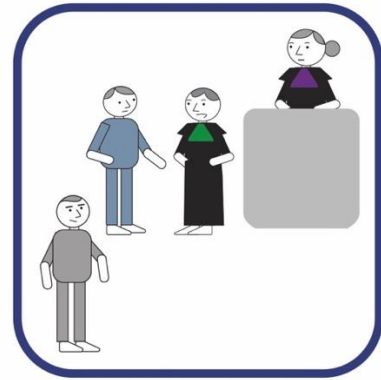
Czasem sędzia nie chce od Ciebie przyrzeczenia.

Możesz poprosić sąd żeby rozprawa była **niejawna**. Na przykład gdy w czasie przesłuchania w sądzie musisz powiedzieć o wstydlivych sprawach. Albo o czymś złym o Tobie lub osobie bliskiej. Nazywa się to hańba.

Na rozprawie niejawnej oprócz sędziego będziesz tylko Ty, pokrzywdzony i jego adwokat oraz oskarżony i jego obrońca. Na rozprawie niejawnej nie będzie publiczności.

8. Odmowa składania zeznań lub odpowiedzi na pytanie

Jako świadek masz prawo odmówić składania zeznań jeśli:

- oskarżonym jest Twój mąż, żona, rodzic, dziecko.
- oskarżonym jest były mąż lub była żona.
- prokurator oskarżył Cię o udział w czynie, o którym masz zeznawać. Twoje postępowanie toczy się oddzielnie.

W czasie przesłuchania możesz odmówić odpowiedzi na pytanie.

Na przykład jeśli przez swoją odpowiedź Ty lub Twoi bliscy możecie być oskarżeni o przestępstwo.

Ważne!

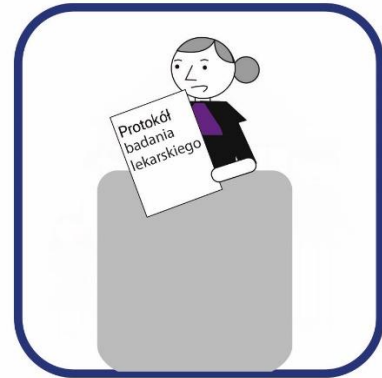
W niektórych sytuacjach świadek ma prawo odmówić składania zeznań w postępowaniu sądowym.

Musisz to zrobić przed pierwszym przesłuchaniem w sądzie.

W takiej sytuacji Twoje zeznania z postępowania przygotowawczego nie będą dowodem.

Sąd może tylko wykorzystać informacje z protokołu badania lekarskiego.

9. Zwolnienie od złożenia zeznań lub odpowiedzi na pytanie

Świadek ma prawo odmówić składania zeznań lub odmówić odpowiedzi na pytanie jeśli oskarżonym jest bliska osoba.

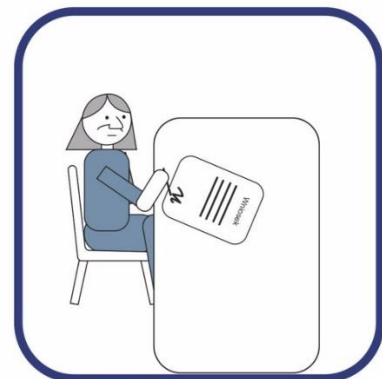
Na przykład przyjaciel lub narzeczona.

W takiej sytuacji możesz złożyć wniosek. Nazywa się to **wniosek o zwolnienie od złożenia zeznania**.

Musisz go złożyć w sądzie przed rozpoczęciem pierwszego zeznania w postępowaniu sądowym.

Po uwzględnieniu wniosku, nikt w sądzie nie może wykorzystać Twoich wcześniejszych zeznań.

Szczególne tryby przesłuchania pokrzywdzonego i świadka

10. Przesłuchanie pokrzywdzonego, który nie ukończył 15 lat

To przesłuchanie jest dla pokrzywdzonego i jednocześnie świadka przestępstwa, który ma mniej niż 15 lat. Jest stosowane wtedy gdy jesteś pokrzywdzonym bo na przykład:

- doświadczyłeś przemocy. Na przykład ktoś Cię bił.
- ktoś Ci groził że Cię skrzywdzi. Na przykład że Cię pobije lub zabije.

- ktoś Cię zamknął w domu na kilka dni bez jedzenia i picia. I nie pozwolił wyjść. To jest przestępstwo przeciwko wolności.

- doświadczyłeś przemocy seksualnej. Na przykład ktoś zmusił Cię do stosunku seksualnego lub dotykał Twoich miejsc intymnych bez Twojej zgody. To jest przestępstwo przeciw wolności seksualnej.

Gdy doświadczyłeś przemocy przeciwko rodzinie i opiece. Na przykład kiedy Twój rodzic bił Cię, krzyczał na Ciebie lub zmuszał Cię do picia alkoholu.

W tych sytuacjach sąd przesłucha Cię tylko gdy może to być bardzo ważne dla sprawy. Tylko jeden raz.

Przesłuchanie będzie w odpowiednio przygotowanym, przyjaznym pokoju. W czasie przesłuchania sąd będzie Cię nagrywać.

W przyjaznym pokoju jest też biegły psycholog.

Psycholog sprawdza jak się czujesz, czy rozumiesz pytania. Jeśli jesteś dziewczyną możesz poprosić sąd żeby psychologiem była kobieta.

W czasie przesłuchania możesz być z bliską, dorosłą osobą.

Wybierz osobę przy której będziesz się dobrze czuć.

Będziesz mógł swobodnie odpowiadać na pytania.

Ważne!

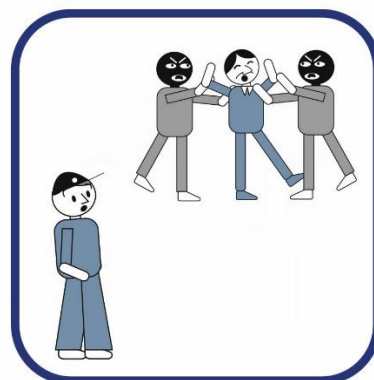
Tylko w wyjątkowych sytuacjach sąd może przesłuchać Cię drugi raz.

11. Przesłuchanie małoletniego świadka, który nie ukończył 15 lat

To przesłuchanie jest dla świadka przestępstwa, który ma mniej niż 15 lat. Jest stosowane wtedy gdy świadek wie, że podejrzany na przykład:

- stosował przemoc. Na przykład kogoś bił.
- groził że kogoś skrzywdzi. Na przykład groził swojej żonie że ją pobije lub zabije.

- stosował przemoc seksualną. Na przykład wiesz od swojej siostry że jej szef zmusił ją do stosunku seksualnego. Dotykał jej miejsc intymnych bez jej zgody.

- stosował przemoc przeciwko rodzinie i opiece. Na przykład widziałeś jak sąsiad bił dziecko, krzyczał na nie lub zmuszał do picia alkoholu.

W tych sytuacjach sąd przesłucha Cię tylko wtedy gdy może to być bardzo ważne dla sprawy. Tylko jeden raz.

Przesłuchanie będzie w odpowiednio przygotowanym, przyjaznym pokoju.

W czasie przesłuchania sąd będzie Cię nagrywać.

W czasie przesłuchania możesz być z bliską, dorosłą osobą.

Możesz wybrać osobę przy której będziesz się dobrze czuć. Będziesz mógł swobodnie odpowiadać na pytania.

Ważne!

Tylko w wyjątkowych sytuacjach sąd może przesłuchać Cię drugi raz.

Jeśli uczestniczyłeś w jakimś innym przestępstwie sąd przesłucha Cię w inny sposób.

12. Przesłuchanie pokrzywdzonego przestępstwem seksualnym

To przesłuchanie jest dla pokrzywdzonego przestępstwem seksualnym i jednocześnie świadka, który ma 15 lat. Będziesz tak przesłuchany jeśli ktoś Cię zgwałcił lub wykorzystał seksualnie.

Zgwałcić to zmusić kogoś do stosunku seksualnego.

Wykorzystać seksualnie to na przykład zmusić kogoś żeby pokazał swoje miejsca intymne albo nakłonić do stosunku seksualnego kogoś kto ma trudną sytuację i obawia się odmówić.

Sąd przesłucha Cię tylko gdy może to być bardzo ważne dla sprawy. Tylko jeden raz. Przesłuchanie będzie w przygotowanym, przyjaznym pokoju. W czasie przesłuchania sąd będzie Cię nagrywać.

W czasie przesłuchania możesz być z bliską, dorosłą osobą. Wybierz osobę przy której będziesz się dobrze czuć. Będziesz mógł swobodnie odpowiadać na pytania.

Ważne!

W czasie przesłuchania będzie z Tobą biegły psycholog.

Jeśli jesteś kobietą możesz poprosić sąd żeby biegłym sądowym również była kobieta.

13. Przesłuchanie małoletniego pokrzywdzonego, który ukończył 15 lat

Jeśli świadek, który jest też pokrzywdzonym ma więcej niż 15 lat ale nie skończył 18 lat to sąd też może go przesłuchać w przyjaznym pokoju. Wtedy gdy zwykle przesłuchanie będzie nieprzyjemne i trudne dla świadka.

Możesz być tak przesłuchany gdy:

- doświadczyłeś przemocy. Na przykład ktoś Cię bił.
- ktoś Ci groził że Cię skrzywdzi. Na przykład że Cię pobije lub zabije.
- ktoś Cię zamknął w domu na kilka dni bez jedzenia i picia. I nie pozwolił wyjść. To jest przestępstwo przeciwko wolności.

- doświadczyłaś przemocy seksualnej. Na przykład ktoś zmusił Cię do stosunku seksualnego lub dotykał Twoich miejsc intymnych bez Twojej zgody. To jest przestępstwo przeciw wolności seksualnej.

- doświadczyłeś przemocy przeciwko rodzinie i opiece. Na przykład Twój rodzic bił Cię, krzyczał na Ciebie lub zmuszał Cię do picia alkoholu.

W tych sytuacjach jesteś pokrzywdzonym i świadkiem przestępstwa. Sąd przesłucha Cię tylko gdy jest to bardzo ważne dla sprawy. Tylko jeden raz. Przesłuchanie będzie w odpowiednio przygotowanym, przyjaznym pokoju. W czasie przesłuchania sąd będzie Cię nagrywać.

W czasie przesłuchania możesz być z bliską, dorosłą osobą. Możesz wybrać osobę przy której będziesz dobrze się czuć. Będziesz mógł swobodnie odpowiadać na pytania.

Ważne!

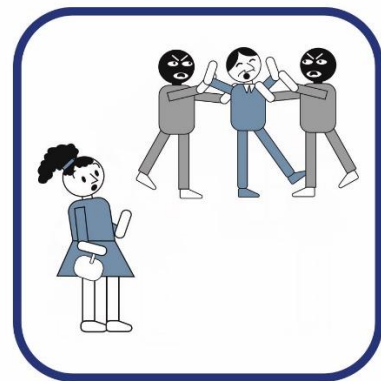
Tylko w wyjątkowych sytuacjach sąd może przesłuchać Cię drugi raz.

14. Przesłuchanie małoletniego świadka, który ukończył 15 lat

Sąd przesłucha świadka, który ma więcej niż 15 lat ale nie skończył 18 lat kiedy świadek wie że podejrzany:

- stosował przemoc. Na przykład kogoś bił.
 - groził że kogoś skrzywdzi. Na przykład
 - groził swojej żonie że ją pobije lub zabije.
-
- stosował przemoc seksualną. Na przykład wiesz od swojej siostry, że jej szef zmusił ją do stosunku seksualnego i dotykał jej miejsc intymnych bez jej zgody.

- stosował przemoc przeciwko rodzinie i opiece.
Na przykład widziałeś jak sąsiad bił dziecko, krzychał na nie lub zmuszał do picia alkoholu.

W tych sytuacjach sąd przesłucha Cię 1 raz. Przesłuchanie odbędzie się przez Internet w czasie wideokonferencji. W czasie przesłuchania sąd będzie Cię nagrywać.

Ważne!

Jeśli uczestniczyłeś w jakimś innym przestępstwie sąd przesłucha Cię w inny sposób.

15. Przesłuchanie świadka ze szczególnymi potrzebami

To przesłuchanie jest dla pokrzywdzonego oraz dla świadka przestępstwa gdy:

- ich zeznania są bardzo ważne dla sprawy
- zwykle przesłuchanie będzie dla nich trudne i niedobre dla ich zdrowia.

To przesłuchanie dla osób, które mają:

- problemy ze zdrowiem psychicznym
- zaburzenia rozwojowe
- trudności by obserwować albo opowiedzieć co się wydarzyło.

Gdy jesteś taką osobą, sąd przesłucha Cię jeden raz.

Przesłuchanie będzie w odpowiednio przygotowanym, przyjaznym pokoju.

Przesłuchanie może być też w innym miejscu gdzie będzie Ci wygodnie.

Przy przesłuchaniu będzie psycholog.

Jeśli jesteś kobietą możesz poprosić sąd żeby biegłym sądowym również była kobieta.

W czasie przesłuchania sąd będzie Cię nagrywać.

W czasie przesłuchania możesz być z Twoim opiekunem albo bliską osobą dorosłą.

Jeśli tego potrzebujesz będzie:

- **tłumacz języka migowego**
- specjalista zakresu komunikacji wspomagającej i alternatywnej. To biegły sądowy.

Ważne!

Tylko w wyjątkowych sytuacjach sąd może przesłuchać Cię drugi raz.

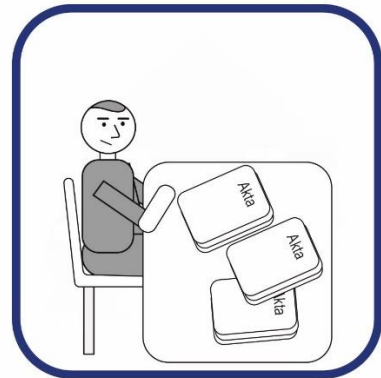

16. Ochrona danych świadka

Twoje dane osobowe nie będą ujawnione w aktach sprawy.

To znaczy że podejrzany lub oskarżony nie zobaczy:

- Twojego adresu zamieszkania
- nazwy i adresu Twojego miejsca pracy
- Twojego mejla i numeru telefonu.

Twoje dane będą w innym dokumencie. Ten dokument zobaczy tylko prokuratura lub sąd.

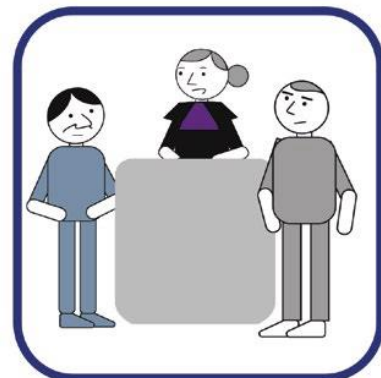
Tylko w wyjątkowych sytuacjach można ujawnić Twoje dane.

W czasie przesłuchania sędzia ani obrońca oskarżonego nie mogą pytać Cię:

- gdzie mieszkasz
- gdzie pracujesz.

Muszą tak zadać pytanie żebyś nie musiał o tym mówić.

Jeśli Ty i Twoi najbliżsi boicie się oskarżonego, możesz poprosić prokuratora lub sąd żeby nie podawał żadnych informacji na Twój temat.

Nawet Twojego imienia i nazwiska.

Będziesz wtedy **świadkiem anonimowym**.

Tylko sędzia albo prokurator będzie wiedział kim jesteś.

17. Ochrona i pomoc dla świadka

Świadek ma prawo do ochrony i pomocy.

Jeśli Ty lub Twoi najbliżsi czujecie że podejrzany lub oskarżony może zrobić Wam krzywdę, poproś o pomoc Policję.

Musisz złożyć wniosek o ochronę Policji w czasie postępowania.

Wniosek o ochronę piszesz do komendanta wojewódzkiego Policji.

W Warszawie – do Komendanta Stołecznego Policji.

Ale składasz ten wniosek do prokuratury lub sądu.

Komendant wojewódzki jest szefem wszystkich policjantów w województwie.

Jeśli bardzo boisz się o Wasze życie, napisz wniosek o ochronę osobistą lub pomoc w zmianie miejsca zamieszkania.

Wtedy dostaniecie ochronę Policji.

Policja pomoże Wam znaleźć inne miejsce zamieszkania na czas postępowania.

Świadek i jego najbliżsi mają prawo do darmowej pomocy z różnych fundacji i stowarzyszeń.

To **Sieć Pomocy dla Osób Pokrzywdzonych Przestępstwem**.

W Sieci Pomocy są:

- lekarze
- psycholodzy
- rehabilitanci
- prawnicy.

Ty możesz dostać tam pomoc psychologiczną. Nie płacisz za nią.

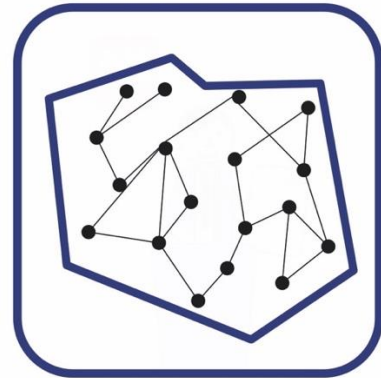
Więcej informacji znajdziesz na stronie Funduszu Sprawiedliwości.

Możesz też zadzwonić pod numer +48 222 309 900.

18. Pełnomocnik

Świadek ma prawo do pomocy pełnomocnika.

Pełnomocnikiem może być adwokat lub radca prawny.

Pełnomocnik pomoże Ci przygotować się do postępowania. Pomoże napisać pismo lub wypełnić wniosek. Będzie reprezentować Cię w czasie rozprawy sądowej.

Jeśli nie masz pieniędzy, sąd może wybrać dla Ciebie **pełnomocnika z urzędu**. Za pełnomocnika z urzędu nie musisz płacić. Żeby dostać pełnomocnika z urzędu musisz napisać wniosek i wysłać go do sądu.

Prokurator lub sąd mogą odmówić Ci pomocy pełnomocnika z urzędu. Zrobią to jeśli stwierdzą, że nie potrzebujesz pełnomocnika.

